

# **VENÄJÄN JA ITÄ-EUROOPAN INSTITUUTTI**

## **Toimintakertomus vuodelta 2003**

---

Annankatu 44 - 00100 Helsinki

Puhelin (09) 228 544 34 - telekopio (09) 228 544 31

sähköposti: [etunimi.sukunimi@rusin.fi](mailto:etunimi.sukunimi@rusin.fi)

<http://www.rusin.fi>

## **VENÄJÄN JA ITÄ-EUROOPAN INSTITUUTTI**

### **Toimintakertomus vuodelta 2003**

#### **Sisällys**

1. Instituutin toiminta-ajatus ja -ympäristö
  2. Sivistyksellinen yhteistyö ja tutkimukseen liittyvä toiminta
    - A. Koulutus-, seminaari-, näyttelytoiminta
    - B. Henkilökunnan tieteellinen toiminta
    - C. Alan yhteistyöhön osallistuminen
  3. Venäjältä ja Itä-Euroopasta Suomeen muuttaneiden kielen ja kulttuurin tukeminen
  4. Kirjaston toiminta
    - A. Kokoelmien kartunta ja käyttö
    - B. Tietopalvelu
    - C. Kirjastoalan yhteistyö
  5. Julkaisutoiminta
  6. Hallinto
    - A. Yleistä
    - B. Henkilökunta
    - C. Instituutin johtokunta
- Liite
- Kirjaston tilastot

## 1. INSTITUUTIN TOIMINTA-AJATUS JA -YMPÄRISTÖ

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti on opetusministeriön hallinnonalaan kuuluva laitos, jonka toiminta perustuu instituutista annettuun lakiin (857/1992) sekä sitä täydentävään asetukseen (1100/2001). Instituutti harjoittaa Venäjää ja IVY -maita koskevaa kirjasto- ja tietopalvelua ja julkaisutoimintaa sekä tukee entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen muuttaneiden kieltä ja kulttuuria. Instituutti seuraa ko. alueen maiden yhteiskunta- ja kulttuurielämää. Opetusministeriön ohjelman ”Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö” mukaisesti instituuttia kehitetään asiantuntija- ja palveluyksikkönä toimialallaan.

Itäslaavilaisen sivistyspiirin maat, erityisesti Venäjä, ovat Suomelle keskeisiä yhteistyökumppaneita. Kansainvälistymiskehityksen myötä näiden yhteiskuntien tuntemuksen tarve edelleen lisääntyy. Se, että monet näistä maista eroavat kulttuurinsa ja yhteiskunnallisten olojensa puolesta länsieurooppalaisen sivistyspiirin maista, lisää niitä koskevan tiedon tärkeyttä. Samalla Suomi -tietouden välittäminen Venäjälle ja Itä-Eurooppaan on tullut yhä ajankohtaisemmaksi.

Instituutin toimintaympäristöön ovat voimakkaasti vaikuttaneet entisen Neuvostoliiton alueelta saapuneet maahanmuuttajat. Heidän määränsä on lisääntynyt nopeasti 1990-luvulta lähtien ja nykyisin heitä asuu Suomessa lähes 40 000. Miltei puolet näistä maahanmuuttajista on asettunut pääkaupunkiseudulle. Maahanmuutto entisen Neuvostoliiton alueen maista jatkuu edelleen vilkkaana. Vuoden 2002 alusta voimaan tulleen asetuksen mukaisesti instituutti osallistuu maahanmuuttajien kotoutukseen tukemalla heidän kieltään ja kulttuuriaan.

Instituutin koko olemassaolon ajan sen kirjasto on tukenut venäjänkielisen väestön kulttuuria maassamme. Tämä tehtävä kyseisen väestöosan lukutarpeiden tyydyttäjänä on maahanmuuton lisääntyä entisestään korostunut. Yli puolet kirjaston käyttäjistä on nykyisin maahanmuuttajataustaisia. Yleisen venäjänkielisen kirjaston roolin ohella instituutin kirjasto edelleen palvelee merkittävällä tavalla myös suomalaisen idäntutkimuksen tarpeita.

Viime vuosikymmeninä Suomen korkeakoululaitokseen on perustettu useita Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen koulutusyksiköitä. Niitä koskevissa ratkaisuissa ei kuitenkaan ole riittävästi otettu huomioon alaan liittyvien kirjasto- ja tietopalveluiden kehittämistä. Itä-Euroopan tuntemuksen lisääminen edellyttää myös riittävää kirjastoinfrastruktuurin vahvistamista.

Instituutin tärkein tulevaisuuden haaste on kirjastojärjestelmän automatisointi. Kirjasto on pikaisesti automatisoitava, jotta se voisi palvella tehokkaasti niin tutkimuksen ja opetuksen tarpeita kuin myös kasvavaa maahanmuuttajaväestöä. Asian kiireellisyyttä lisää opetusministeriön toimintaohjelmaan ”Suomi, Venäjä ja kansainvälinen yhteistyö” sisältyvä portaalihanke.

Kertomusvuoden aikana instituutti on pitänyt yllä perinteisiä kansainvälisiä suhteitaan. Venäjällä keskeisimpiä yhteistyökumppaneita olivat Pietarissa toimiva *Jevropeiski dom* –kustantamo, Venäjän tiedeakatemian Pietarin tiedekeskus ja Pietarin kaupungin kansainvälisten asiain komitea. Instituutin järjestämän venäjänkielisiä maahanmuuttajia käsitelleen seminaarin yhteydessä luotiin suhteita useisiin muuttoliike- ja diasporatutkimusta harjoittaviin laitoksiin Moskovassa sekä myös Venäjän ulkopuolella. Instituutilla on myös toimivat yhteydet useiden Venäjän suomalais-ugrialaisten alueiden tiede- ja kulttuurilaitoksiin. Keski- ja Itä-Euroopan kansainvälisen neuvoston (ICCEES) informaatiokeskus toimii instituutissa.

## 2. SIVISTYKSELLINEN YHTEISTYÖ JA TUTKIMUKSEEN LIITTYVÄ TOIMINTA

### A. Koulutus-, seminaari- ja näyttelytoiminta

Instituutti järjesti yhteistyössä Helsingin yliopiston slavistiikan ja baltologian laitoksen kanssa Suomen venäjänkielistä maahanmuuttajaväestöä tarkastelleen kansainvälisen seminaarin *Russian-speaking Immigrant Population in Finland – Russkojazyčnoje naselenije Finljandii* Helsingin yliopistossa 25.-26.9.03. Seminaari tutki Suomen venäjänkielistä maahanmuuttajaväestöä historian, sosiologian, demografian ja kielitieteen näkökulmista. Käsiteltiin mm. maahanmuuton historiallista taustaa, Suomen venäjänkieliseen väestöön liittyviä viimeisimpiä tilasto- ja elinolotutkimuksia sekä pohdittiin myös integraation ja kieli-identiteetin kysymyksiä. Alustajiksi oli kutsuttu asiantuntijoita Israelista, Latviasta, Suomesta, Saksasta, Venäjältä ja Virossa. Ulkomaiset puhujat antoivat seminaarille laajempaa näkökulmaa ja vertailukohtia. Seminaarilla oli molempina päivinä yli 90 kuulijaa: tutkijoita, maahanmuuttoasioiden parissa työskenteleviä virkamiehiä ja kirkon työntekijöitä, opiskelijoita, venäjänkielisen väestön, median ja järjestöjen edustajia. Seminaari sai osakseen huomiota Suomen venäjänkielisissä viestimissä. Tapahtuma oli myös merkittävän kansainvälisen kiinnostuksen kohteena, sillä paikalla oli lisäksi Helsingin yliopiston Tutkijakollegiumin *Russki jazyk v diaspore*-konferenssiin osallistuneita tutkijoita 10 maasta.

Venäjänkielinen lehdistöseminaari *Rossija segodnja* on kokoontunut instituutissa lukukausien aikana viikoittain dosentti Anatoli Semtchenkon johdolla. Seminaari keskittyy Venäjän sisäpoliittiseen tilanteeseen. Keskustelun alustajina on esiintynyt myös Suomessa vierailleita tai työskenteleviä eri alojen asiantuntijoita. Seminaari-istuntoihin on yleensä osallistunut 10-15 henkilöä.

Instituutti osallistui Pietarin 300-vuotisjuhlien kunniaksi vietetyn Suomi-viikon ohjelmaan järjestämällä valokuvaaja Kari Haklin Pietarin kuvien näyttelyyn. Pääasiassa mustavalkoisista vedoksista koostunut näyttely *Pietari suomalaisen valokuvaajan silmin: historiaa, entisöintiä* oli esillä Pietarin hallintorakennuksessa Smolnassa 9.9.-7.10.03. Kari Haklin kuvat kertoivat Pietarin vanhoista rakennuksista ja niiden meneillään olleesta entisöinnistä, mutta välittivät myös ennalleen jääneiden Vasilin saaren pihojen näkymiä. Onnistuneen näyttelyyn järjestelyihin saatiin tukea opetusministeriöltä, Turun kaupungilta ja Pietarin kaupungin kansainvälisten asioiden komitealta sekä historiallisten muistomerkkien suojelukomitealta.

Joulukuussa 2003 instituutin kirjaston tiloissa oli esillä pietarilaisen taiteilija Natalia Määttärisen näyttely ensimmäinen osa, noin 30 maalausta.

### B. Henkilökunnan tieteellinen toiminta

Johtaja Seppo Lallukka, julkaisut instituutin ulkopuolella,:

- *From Fugitive Peasants to Diaspora: The Eastern Mari in Tsarist and Federal Russia.* Annales Academiae Scientiarum Fennicae, Humaniora, vol. 328 (2003), 473 p.
- ”Finskije issledovateli narodov komi v XIX v. i ih dejatelnost v finskom natsionalnom dviženii.” *Komi-jazvintsy i istoriko-kulturnoje nasledije Prikamja.* Perm: Permski gosudarstvennyi universitet, 2003, s. 54-60.
- ”Venäjä sulattaa federaation köyhiä alueita vauraampiin” *Helsingin Sanomat*, vieraskynä, 28.4.2003

- ”Тšerdynsko-jazvinski krai v kontse XIX v. glazami finskogo studenta Severi Njumana,” *Komi-jazvintsy i istoriko-kulturnoje nasledije Prikamja*. Perm: Permski gosudarstvennyi universitet, 2003 (yhteisartikkeli G. N. Tšaginin kanssa), s. 61-73.

Kulttuurisihteeri Anneli Ojala, julkaisut instituutin ulkopuolella:

- ”Venäläisten emigraatiosta meillä ja muualla,” *Idäntutkimus* vol. 10, no. 4/2003, s. 119-121
- ”Itogi meždunarodnogo seminarä ‘Russkojazytšnoje naselenije Finljandii’”, *Literarus – Literaturnoje slovo*, no. 3/2003, s. 70-72 (yhteisartikkeli kielenkääntäjä Markku Tuomisen kanssa).

Kertomusvuonna johtaja Seppo Lallukka piti seuraavat esitelmät:

- *Multi- and monolingualism in Eastern Mari village communities*, Hampurin yliopiston Fennougristiikan laitoksen 4.-6.4.2003 järjestämässä seminaarissa “Sparche und Kulturelle Traditionen bei den wolgafinnischen Völkern”.
- *The Eastern Mari as an internal diaspora*, Venäjän ja Itä-Euroopan instituutissa 20.9.2003 Karlstadin yliopiston ekofilosofian tutkija- ja opiskelijaryhmälle järjestetyssäluentotilaisuudessa.
- *Itämarien historiaa ja nykypäivää* (kirjan *From Fugitive Peasants to Diaspora: The Eastern Mari in Tsarist and Federal Russia* esittelytilaisuus) Suomen Viron-instituutin ja Tarton Tampere-talon 16.10.2003 järjestämässä tilaisuudessa.
- *Finno-ugorskaja dispersija i regionalnaja diasporizatsija na primere vostotšnyh marijtsev*, Joškar-Olassa 29.10-1.11.2003 järjestetyssä III suomalais-ugrilaisessa historiakongressissa.

### C. Alan yhteistyöhön osallistuminen

Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seuran (VIETS) hallituksessa instituuttia edusti johtaja Seppo Lallukka varajäsenenä ja kirjastonjohtaja Anneli Virtanen yhdistyksen sihteerinä.

Johtaja Seppo Lallukka on edustanut instituuttia Venäjän suomensukuisten kansojen ja niiden kulttuurien tukemiseksi laadittua toimenpideohjelmaa toteuttavassa Sukukansaohjelman neuvottelukunnassa sekä osallistunut Suomalais-ugrilaisien kansojen IV Maailmankongressin Suomen kansallisen järjestelytoimikunnan työhön.

Kirjastojohtaja Anneli Virtanen on *European bibliography of Slavic and East European studies* – bibliografian toimituskunnan jäsen.

Informaatikko Sirpa Sulkava on kutsuttuna jäsenenä kansallisen Venäjä-portaalin projektiryhmässä.

Tutkija Petra Sinisalo-Katajisto on ollut jäsenenä *Idäntutkimus* –lehden toimituksessa.

Instituutin johtajana 31.1.2003 saakka toiminut Valdemar Melanko kuuluu Keski- ja Itä-Euroopan tutkimuksen kansainvälisen neuvoston (ICCEES) hallitukseen.

## 3. VENÄJÄLTÄ JA ITÄ-EUROOPASTA SUOMEEN MUUTTANEIDEN KIELEN JA KULTTUURIN TUKEMINEN

Vuosien 2002 ja 2003 vaihteessa työnsä päätökseen saaneen Etnisten suhteiden neuvottelukunnan määräaikaisen työryhmän raportin ”Suomen venäjänkielisen väestönsuosan kysymyksiä 2002” valmisteli painatuskuntoon instituutissa projektisihteerinä toiminut FK Leila Juusola.

Kertomusvuoden syyskuussa instituutti järjesti laajan maahanmuuttaja-aiheisen seminaarin. Sitä selostetaan lähemmin tämän toimintakertomuksen kohdassa 2.B.

Maahanmuuttajiin kohdistuvan toiminnan vahvistamiseksi instituutissa täyttämättömänä ollut tutkimussihteerin virka muutettiin kertomusvuonna suunnittelijaksi. Viranhaltijan tehtäväksi määriteltiin instituutin Venäjältä ja Itä-Euroopasta Suomeen muuttaneiden kieltä ja kulttuuria tukevan toiminnan suunnittelu johtokunnan hyväksymän ohjelman pohjalta ja sen niveltäminen eri viranomaisten ja järjestöjen toimintoihin. Työn keskeisimpiä lohkoja ovat seminaari- ja koulutustoiminta sekä julkaisu- ja tiedotustoiminnan suunnittelu- ja toteutustehtävät.

Suunnittelijan virkaan valittiin FM Minni Hyrkkänen, joka aloitti työnsä instituutissa 1.11.2003.

Kertomusvuoden aikana instituutti on tiivistänyt kontaktejaan maahanmuuttajatyötä tekeviin viranomaisiin ja venäjänkielisen väestönsuosan järjestökenttään. Maahanmuuttajille tarkoitetun venäjänkielisen tiedotusaineiston tarjontaa on instituutissa lisätty.

Venäjänkielinen kertomusvuonna aloitettu sarja *Finljandskije tetradi* (ilmestyy pääasiassa verkkoversiona) on suunnattu maahanmuuttajille.

Suomen venäjänkielisten kirjailijoiden yhdistyksen runoilijaryhmä on kokoontunut säännöllisesti instituutin tiloissa.

#### 4. KIRJASTON TOIMINTA

Tehtyjen selvitysten perusteella kirjastoon päätettiin valita Suomessa laajasti käytössä oleva Voyager-ohjelma. Ohjelman valintaan vaikutti ratkaisevasti kyrillisten kirjaimien käyttömahdollisuus luettelointi- ja hakuohjelmissa sekä sen kautta pääsy Linnea-yhteisluetteloon. Vuoden lopulla instituutti hyväksyttiin ohjelmaa Suomessa hallinnoivan Linnea 2-konsortion liitännäisjäseneksi. Asia on ollut useasti esillä myös opetusministeriön kanssa käydyissä keskusteluissa. Automatisoinnin puuttuminen on yksi kirjaston kehittämisen pahimmista esteistä.

Kirjaston käytössä ei ole tapahtunut suuria muutoksia edellisvuosiin verrattuna. Kävijöitä on vuoden aikana ollut hiukan yli 40 aukiolopäivää kohden. Lainaustuvun lasku aiheutuu melkein kokonaan lukusalilainojen vähenemisestä. Aktiiviset asiakkaat lukevat entistä enemmän Internetissä olevia lehtiä. Paljon käytetyssä Integrum-tietokannassa on myös laajat lehtien arkistot. Kirjasto oli avoinna 246 päivää, maanantaisin klo 9-19 ja tiistaista perjantaihin klo 9-16. Kesällä 23.6. ja 8.8. välisenä aikana ei maanantaisin ollut pidennettyä aukioloaikaa. Vuoden lopussa kirjasto oli suljettuna 5 päivää.

Maaliskuussa kirjastosta tehtiin 500 kappaleen venäjänkielinen esittelylehtinen. Sitä jaettiin sellaisiin virastoihin ja kokoontumispaikkoihin, joissa maahanmuuttajat asioivat. Instituuttiin työllistämismisvaroin palkattu Edvard Hämäläinen kirjoitti venäjänkielisen *Spektr*-lehden numeroon 3 artikkelin ”Biblioteka na Annankatu 44”.

### *A. Kokoelmien kartunta ja käyttö*

Kirjaston kokoelma on karttunut kertomusvuonna 1 616 niteellä. Lahjoitusten osuus kirjoista oli 75 %, sarjoista 45 % ja lehdistä 17 %. Suurimmat lahjoitukset on saatu yksityishenkilöiltä. Venäjänkielisen kirjallisuuden osuus monografiakartunnasta oli yli 80 %. Lehtinimekkeiden kohdalla vähennystä on tapahtunut sekä aikakauslehtien että pitkästä aikaa myös sanomalehtien kohdalla. Kirjaston kotisivulla oli vuoden lopussa 7 265 (2002: 6 100) luettelotietokannan viitettä monografioidista ja 1 887 (2002: 1 852) kausijulkaisun varastotiedot. Katulehtikokoelmassa, johon on kerätty erityisesti 1990-luvun alussa ilmestynyttä harmaata kirjallisuutta ja eri julkaisujen näytenumeroita, oli vuoden lopussa luetteloituja nimikkeitä n.1 450. Kokoelmaan kuuluvia luetteloimattomia painotuotteita on lisäksi neljä arkisto-laatikollista.

Kokoelmasta tehdyt poistot johtuvat sekä aineiston huonokuntoisuudesta että vähän käytettyjen niteiden siirtämisestä Varastokirjastoon.

Kirjaston uutuustiedotetta ilmestyi kaksi numeroa. Ennen vuotta 1990 ilmestynyttä kirjallisuutta ei ole otettu uutuusluetteloon. Uutuustiedote on myös kirjaston kotisivulla.

Maahanmuuttavien Nuorten Kotouttamisyhdistyksen kirjasto on ollut instituutin asiakkaiden käytettävänä. Kirjaston henkilökunta on hoitanut kirjojen lainaukseen liittyvät muodollisuudet.

Rekisteröityjä lainoja oli yhteensä 54 248. Suurin kirjaston käyttäjäryhmä oli Suomen venäjänkielinen väestö, 71 %. Tietopalvelun käyttäjät ovat pääsääntöisesti tutkijoita, opiskelijoita, hallinnon ja yritysten edustajia.

Kaukopalvelutilausten osuus lainoista on pieni. Lainoja toimitettiin vuoden aikana 32. IVY-maihin ja Baltiaan lähetettiin 19 tilausta. Venäjältä tilattavien lainojen esteeksi on noussut niiden korkea hinta ja hitaat toimitusajat. Kaukopalvelussa on käytetty myös elektronista dokumenttien välitystä Karjalan kansalliskirjastosta.

Kirjastossa on ollut Internet-yhteys ja venäjänkielinen tekstinkäsittelyohjelma asiakkaiden käytössä. Käyttökertoja oli 1 180 (2002: 1 487). Kirjaston kotisivujen laskuri ei ole ollut käytössä eikä sivujen käyttöä näin ole pystytty tilastoimaan. Kirjastoa on esitelty useille koululais- ja opiskelijaryhmille sekä kotimaisille että ulkomaisille vierailijoille.

### *B. Tietopalvelu*

Kirjaston tietopalvelu etsii yksittäisiä tietoja, tekee aineistohakuja kirjaston omista kokoelmista ja tiedonhakuja ulkopuolisista tietokannoista sekä tarjoaa jatkuvaa aiheenmukaista tiedon seurantaa. Asiakkaita voivat instituutin henkilökunnan ohella olla kaikki, jotka tarvitsevat tietoa Venäjästä ja Itä-Euroopasta: opiskelijat, tutkijat, viranomaiset ja elinkeinoelämän edustajat. Vuonna 2003 erityisesti ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden osuus tietopalvelun käyttäjistä on lisääntynyt.

Venäläinen yhteistietokanta Integrum on vakiinnuttanut paikkansa tietopalvelun tärkeimpänä, korvaamattomana resurssina. Se sisälsi vuoden 2003 lopulla jo 4 330 eri tietokantaa ja 202 miljoonaa dokumenttia. Integrumia on vuoden aikana selvästi kehitetty ottaen huomioon käyttäjien toiveet: uusia tärkeitä tietokantoja on saatu mukaan ja käyttöliittymää on muokattu käyttäjäystävällisempään suuntaan. Integrumin edustaja Aleksandr Smoljanski kävi 8.12.2003 Helsingin yliopiston kirjaston auditoriossa esittelemässä Integrumin hakumahdollisuuksia ja uusia ominaisuuksia tieto-

kannan käyttäjille. Tietopalvelu on edelleen antanut yksilöllistä Integrum-neuvontaa tarvitsijoille. Järjestelmää on mahdollista käyttää maksutta kirjaston asiakaskäytössä olevalta työasemalta.

Kirjastolla on käyttöoikeudet kotimaisiin Linnea-yhteistietokantoihin Linda, Manda, Arto ja Viola. Niistä on tehty asiakkaille tiedonhakuja ja sisäiseen käyttöön erilaisia bibliografisia tarkistuksia.

Jatkuvaa tiedon seurantapalvelua tarjottiin edellisvuosien tapaan instituutin henkilökunnalle ja ulkopuolisille tilaajille. Venäjän ja IVY-maiden kulttuuri- ja koulutusala seurattiin myös instituutin Kulttuuriuutiset -verkkolehden tarpeisiin.

### C. Kirjastoalan yhteistyö

Kirjaston vaihtotoiminta on edelleen pienenemässä. Syynä on sekä vaihtokumppanien heikko rahan tilanne että vaihdolla saadun aineiston usein huonosti kirjaston kokoelmiin sopiva aihepiiri. Vaihtosuhte on edelleenkin voimassa lähes 30 ulkomaisen kirjaston kanssa, mutta vain pieni osa toimii jatkuvasti aktiivisesti. Suurin osa vaihdosta tapahtuu satunnaisesti. Toimimattomia vaihtosuhteita on pyritty lopettamaan.

Kirjasto on ollut mukana toteuttamassa Venäjällä olevien sukukansojen tukiohjelmaa. Sukukansaohjelman kirjasto-osuus on hallinnoitu instituutissa. Kertomusvuonna avustusta annettiin paitsi avustuskirjastoissa toteutettuihin projekteihin myös suomalaisen kirjallisuuden kuljetuskustannuksiin Varastokirjastosta Karjalan kansalliskirjastoon, josta kirjoja jaettiin edelleen muihin suomalais-ugrilaisiin kirjastoihin. Suomea käsittelevää kirjallisuutta ostettiin lähetettäväksi sukukansojen kirjastoihin.

Tukiohjelman puitteissa järjestettiin venäläisten yhteistyökirjastojen edustajille neuvottelu- ja koulustilaisuus Helsingissä 10.-15.11. Järjestelyihin osallistuivat kirjastonjohtaja Anneli Virtanen ja kirjastonhoitaja Inna Vunukainen.

”European bibliography of Slavic and East-European studies”-bibliografiaan on kertomusvuonna luetteloitu 560 Suomessa ilmestynyttä idäntutkimusta käsittelevää tietuetta.

8.-13.6. Anneli Virtanen osallistui kansainväliseen Crimea 2003 kirjastokongressiin. Virtanen esitelti Suomen sukukansayhteistyötä kirjastoalalla aihetta käsittelevässä paneelissa. Lisäksi Virtanen toimi yhden paneeli-istunnon puheenjohtajana.

Instituutin kirjasto erosi v. 2003 International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)-järjestön jäsenyydestä.

## 5. JULKAISUTOIMINTA

Aikakauskirjasta *Studia Slavica Finlandensia* ilmestyi kertomusvuonna nide XX (277 s.) *Doklady finskoi delegatsii na XIII meždunarodnom sezde slavistov /Finnish contributions to the 13th International Congress of Slavists* (Ljubljana, August 15-21, 2003) Kokoelman toimittajat ovat Jyrki Papinniemi, Jouko Lindstedt ja Ben Hellman.

Instituutti julkaisi teoksen Karl Ljudvig Engel, *Zametki o tom, kak strojat v Peterburge i o katšes-tve stroitelnyh materialov*. Helsinki, 2003, 101 s.

Verkkolehti *Kulttuuriuutiset – poimintoja Venäjän lehdistöstä* <<http://www.rusin.fi/kulttuuriuutiset>>. ilmestyi taitoltaan uusitussa muodossa kertomusvuoden aikana 13 kertaa.

Kertomusvuonna instituutin tiedote *Tiedonantoja ja katsauksia* ilmestyi 5 kertaa: 1/03 ICCEES International Newsletter 51; 2/03 Seppo Lallukka: Venäjän väestökato jatkuu; 3/03 Kirjaston uutustiedote 1/2003; 4/03 ICCEES International Newsletter 52; 5/03 Kirjaston uutustiedote 2/2003. Tiedotetta lähetettiin valtionhallinnolle, tutkimuslaitoksille, joukkotiedotusvälineille ja Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimuksen seuran jäsenille. Jakelu oli noin 300 kappaletta. Vuodesta 2004 alkaen tiedote ilmestyy verkkojulkaisuna.

Instituutti alkoi kertomusvuonna julkaista erityisesti maahanmuuttajille suunnattua venäjänkielistä sarjaa *Finljandskije tetradi*. Sarja ilmestyy verkossa <<http://www.rusin.fi/fintetradi/>>, pieni määrä julkaisua valmistetaan myös paperiversiona. Ensimmäisenä numerona julkaistiin Edvard Hämäläisen 36-sivuinen artikkeli ”Iz žizni russkih v Finljandii”.

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan toimeksiannosta laaditun raportin ”Suomen venäjänkielisen väestönosan kysymyksiä 2002” suomen- ja venäjänkieliset versiot julkaistiin instituutin toimesta.

Vuoden 2003 aikana vahtimestari Leo Talypin on suorittanut kaikkiaan 104 erillistä monistustyötä (yhteensä 269 596 sivua).

## 6. HALLINTO

### A. Yleistä

Johtaja Valdemar Melangon siirryttyä 31.1.2003 eläkkeelle, instituutin va. johtajana toimi 1.2.-31.3.2003 kirjastonjohtaja Anneli Virtanen. Instituutin uudeksi johtajaksi opetusministeriö nimitti 1.4.2003 alkaen VTT Seppo Lallukan.

Instituutissa täyttämättä olleen tutkimussihteerin viran nimike muutettiin suunnittelijaksi. Viranhaltijan tehtäväksi määriteltiin instituutin Venäjältä ja Itä-Euroopasta Suomeen muuttaneiden kieltä ja kulttuuria tukevan toiminnan suunnittelu ja sen niveltäminen eri viranomaisten järjestöjen toimintoihin. Suunnittelijan virkaan valittiin 1.11.2003 alkaen FM Minni Hykkänen.

Tiukan taloudellisen tilanteen vuoksi vanhemman tutkijan, tutkimussihteerin ja vs. tutkijan virat olivat kertomusvuonna eripituisia aikoja täyttämättöminä.

Instituutissa 31.3.2003 saakka projektisihteerinä työskennellyt FK Leila Juusola toimi Etnisten suhteiden neuvottelukunnan asettaman määräaikaisten työryhmän sihteerinä ja vastasi työryhmän raportin toimittamisesta.

Joulukuussa 2003 instituuttiin hankittiin uusi verkkopalvelin.

### B. Henkilökunta

Aalto-Suortti Teija, tutkija (virkavapaalla 1.2.2001-31.1.2005)  
 Hirvasaho Katja, julkaisusihteeri (määräaikainen 1.2.2002-28.2.2003)  
 Holmalahti Jaakko, apulaiskamreeri  
 Hyrkkänen, Minni, suunnittelija 1.11.2003 alkaen  
 Juusola Leila, projektisihteeri (määräaikainen 1.4.2002-31.3.2003)  
 Kanajeva Ester, kirjastosihteeri  
 Karpinsky Alex, ATK-tukihenkilö  
 Lallukka Seppo, vanhempi tutkija 31.3.2003 saakka, johtaja 1.4.2003 alkaen  
 Melanko Valdemar, johtaja 31.1.2003 saakka  
 Mäkinen Maija, kirjastosihteeri  
 Ojala Anneli, kulttuurisihteeri  
 Pirskanen Terttu, kirjastoavustaja  
 Sinisalo-Katajisto Petra, vs. tutkija (äitiys- ja hoitovapaalla 08.03.2002-21.01.2003 ja 5.3.-18.7.2003)  
 Sulkava Sirpa, informaatikko  
 Takila Marita, toimistosihteeri  
 Talypin Leo, vanhempi vahtimestari  
 Tuominen Markku, kielenkääntäjä  
 Virtanen Anneli, kirjastonjohtaja, 1.2.-31.3.2003 instituutin va. johtaja  
 Vunukainen Inna, kirjastonhoitaja

### *C. Instituutin johtokunta*

Johtokuntaan kuuluvat puheenjohtajana hallintojohtaja Håkan Mattlin sekä jäsenenä johtaja Ulla Ekberg, FT Toivo Flink, ulkoasiainneuvos Harry Helenius, professori Ulla-Maija Kulonen, professori Vladimir Orlov sekä ylikirjastonhoitaja Hellevi Yrjölä. Kertomusvuoden aikana johtokunta kokoontui viisi kertaa. Esittelijänä kokouksissa on ollut instituutin johtaja/va. johtaja. Johtokunnan sihteerinä on toiminut kulttuurisihteeri Anneli Ojala ja kokouksiin on asiantuntijana osallistunut kirjastonjohtaja Anneli Virtanen.

## KIRJASTON TILASTOT

## A. KOKOELMIEN KARTUNTA

## 1. Kirjat

kartunta	1.212 nid. = 21,8 hm (02: 2469=42 hm)	ostoja	250 nid. (02:586)
poistot	223 ” = 5 ” (02: 251= 1,8 ”)	vaihtoja	45 ” (02:86)
		<u>lahjoit.</u>	<u>917 ” (02:1.797)</u>
<b>kartunta</b>	<b>+ 989 nid. = +18 hm</b>	yht.	1.212 nid.

## 1. Kausijulkaisut

a. Lehdet		ostoja	139 vsk.
kartunta	291 vsk. = 35,5 hm (02: 315=34 hm)	vaihtoja	103 ”
<u>poistot</u>	<u>24 ” = 0,8 ” (02: 4 = 0,2 ”)</u>	<u>lahj.</u>	<u>49 ”</u>
<b>kartunta</b>	<b>+ 268 vsk. = 34,7 hm</b>	yht.	291 vsk.

**Aikakausi**lehtiä kirjastoon tuli **248** (02:264) vuosikertaa, joista **Venäjältä 168** (166), muista **IVY-maista 6** (2), **Baltian maista 16** (20), muita ulkomaisia **19**(16) ja kotimaisia 39 (60).

**Sanomalehtiä** tuli **43** (51) vuosikertaa, joista **Venäjältä 28** (33), muista **IVY-maista 3** (3), **Baltian maista 9** (9), muita ulkomaisia 1 ja kotimaisia oli 2 nimekettä.

## b. Sarjajulkaisut

Sarjojen osia käsiteltiin yhteensä **113 nidettä**, joista ostoja oli 23, vaihtoja 37 ja lahjoituksia 53.

Poistoja tehtiin 16 nidettä, 2 nimekettä.

Aineistotietokantaan on luetteloitu

kirjoja	7265	nimekettä
sarjoja	772	” (02: 771)
lehtiä	1115	” (02: 1081)

## 2. Muu aineisto

**Karttoja** saatiin lahjoituksina 19 kpl. Lahjoituksina saatiin lisäksi **CD-ROM-levyjä** 1 kpl, **kielikasetteja** 6 ja **musiikkikasetteja** 2, oppikirjan liitteenä oli 1 kasetti.

**Kokoelmien laajuus** vuoden 2003 lopussa oli **97.255 nid. = 2.385 hm** (kirjoja ja kausijulkaisuja).

## B. KOKOELMIEN KÄYTTÖ

**Lainaus- ja lukusalikäyntejä** oli vuoden aikana **10.294** (02: 10.440).

**Lainoja** kirjastosta annettiin v. 2003 yhteensä **54.267** (02: 63.748) säilytysyksikköä, näistä oli

kotilainoja	26.640 (02:27.387) sy
<u>lukusalilainoja</u>	<u>27.608 (02: 36.343) sy</u>
	54.248 säilytysyksikköä
<u>kaukolainoja</u>	<u>19 ” ”</u>
Yhteensä	54.267 säilytysyksikköä

**Kaukopalvelupyynnöjä** kirjastoon saapui **45** (02: 42) **tilausta**. Tilauksista pystyttiin toimittamaan 32, joista 13 jäljenteinä.

Kirjasto lähetti IVY-maihin tai Baltiaan 19 (02: 19) tilauspyyntöä, joista saatiin 13.

Asiakaskäytössä olevaa tietokonetta on käytetty 1.180 kertaa (02: 1.487).

**Tietopalvelu.** Vuonna 2003 informaation tekemistä 124 tiedonhausta yksi oli maksullinen suuri tilaustyö. Muut olivat maksuttomia tai sellaisia, joista perittiin ainoastaan valokopiokulut.

Tietopalvelun eri lähteistä tekemät tiedonhaukset on tilastoitu kirjaston yhteistilastoon.

Aiheenmukaista lehtiseurantaa on suoritettu instituutin henkilökunnalle ja 3 ulkopuoliselle tilaajalle, joille on toimitettu vuoden aikana 1629 valokopiota. Lehtiseurannassa oli 167 nimekettä.

Tietopalvelu on valinnut Venäjän ja IVY-maiden kulttuuri-, opetus- ja koulutusalan uutisointia venäjänkielisessä lehdistössä käsitteleviä artikkeleita instituutin Kulttuuriuutiset-verkkolehden tarpeisiin.

Laajempaa tiedonhakua vaativia **kysymyksiä** kirjastolle tehtiin **525** (472) ja yksittäisiä tiedusteluja **613** (526).

**Jäljenteitä** on asiakkaille toimitettu **1.639** (1.959). Itsepalvelukopioita on otettu vuoden aikana **9.862** (7.223) kpl.